

„Contribuții la edificarea serviciului public național de radio și televiziune”

Raport de monitorizare

Perioada: 01 – 31 iulie 2011

Proiect realizat de Asociația Presei Electronice cu sprijinul Fundației Soros-Moldova

Chișinău - 2011

www.apel.md

1. CADRUL METODOLOGIC

Perioada: 01 – 31 iulie 2011

Obiectul monitorizării: ciclurile de emisiuni „Radiomatinal” și „Radiomagazin socio-cultural”; ciclul de emisiuni televizate „Mesager”, ciclurile de emisiuni socio-economice “Natura în obiectiv,” “Accente economice”, “Baștina”, “Ghidul sănătății tale”, “Știință și inovare”

Scopul: analiza cantitativă și calitativă a emisiunilor

Autorul monitorizării: Asociația Presei Electronice din Moldova.

GRILA DE MONITORIZARE:

Posturi monitorizate: Radio Moldova, Tv Moldova 1

Subiecți/aspecte monitorizate:

- **Tematica subiectelor/emisiunilor** (politic, social, cultură, economie, educație, relații externe, sport, criminalitate, divertisment, alta);
- **Geografia subiectelor/emisiunilor** (Chișinău; raion/orășel; sat);
- **Protagoniștii subiectelor/emisiunilor** (politicieni; funcționari; experți/specialiști; cetățeni de rând) (femeie/bărbat).

Analiza cantitativă:

- **Numărul de emisiuni/subiecte pe lună;**
- **Numărul zonelor geografice în care au fost realizate subiectele/emisiunile;**
- **Tematica subiectelor/emisiunilor;**
- **Protagoniștii subiectelor/emisiunilor.**

Analiza calitativă:

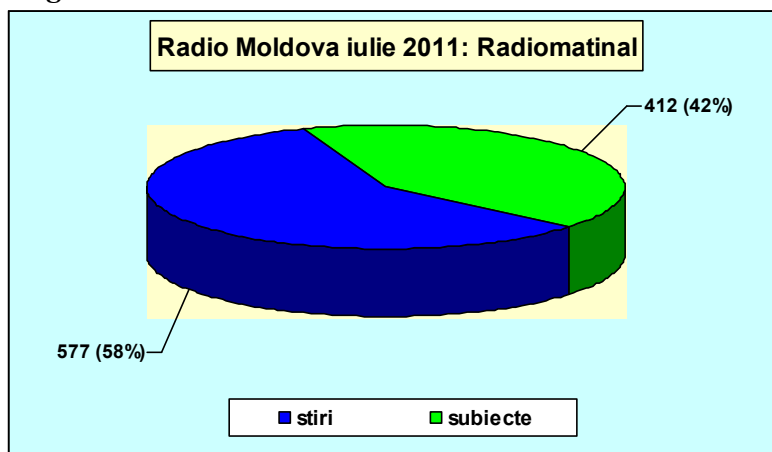
- **Caracterul subiectelor** (informative/analitice)
- **Surse de informație** (una/două și mai multe)
- **Conceptul și realizarea subiectelor/emisiunilor** (reușite/nereușite);
- **Calitatea sunetului** (bună/proastă);

I. Radio Moldova

1.1. Radiomatinal

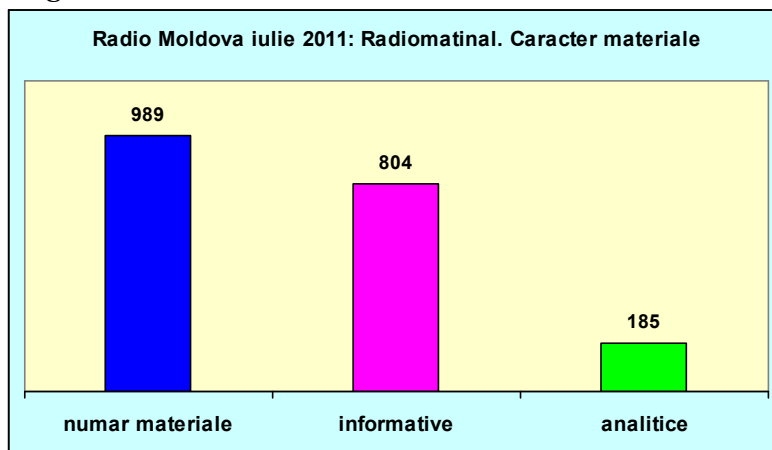
Programul Radiomatinal difuzat de postul public de radio zilnic între orele 6.00 și 8.00, supus monitorizării, a cuprins în luna iulie 577 de știri și 412 subiecte, raportul fiind de 58% la 42% (vezi Diagrama 1). Din motive tehnice nu au putut fi monitorizate programele matinale din 26, 29 și 31 iulie.

Diagrama 1

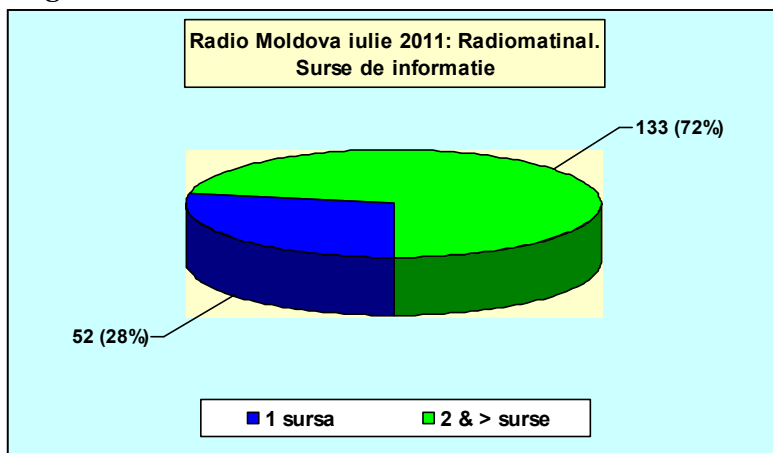
Aproape un sfert din materialele transmise în Radiomatinal, lucru de remarcă, au fost analitice, iar restul au avut un caracter preponderent informativ (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

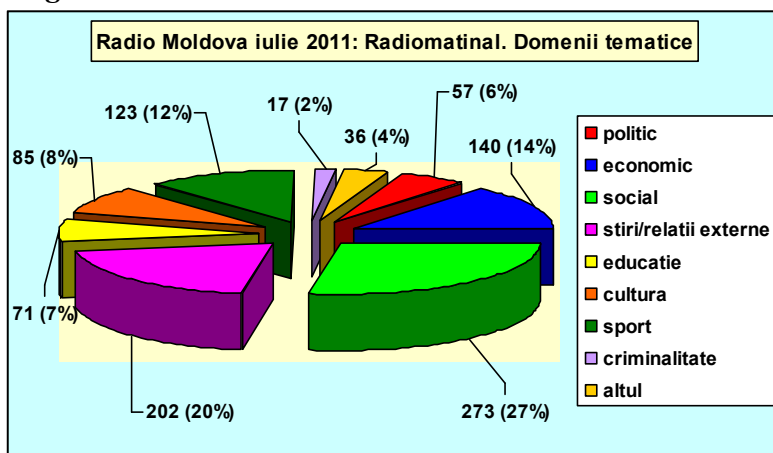
Din cele 185 de materiale analitice, aproape două treimi au fost realizate din două și mai multe surse de informație (vezi Diagrama 3). Totuși, un procent important al acestora, 28 la sută, au reflectat unilateral subiectele abordate, inclusiv în situații în care a doua sursă era absolut necesară, după cum vom arăta mai jos, în secțiunea de analiză calitativă, prin exemple. Este vorba inclusiv de situații în care protagoniștii, vizați direct de problemă, lipsesc, în schimb sunt prezentate păreri ale unor persoane vizate indirect, cum ar fi, bunăoară, un subiect despre copiii care nu doresc să meargă în tabere de odihnă. În subiectul respectiv copiii nu apar, ci numai directorul unei școli.

Diagrama 3

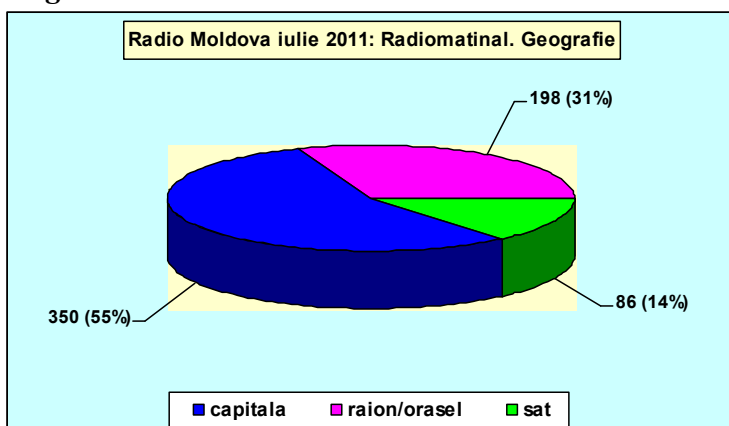
Aria tematică a materialelor difuzate la Radiomatinal a fost una foarte diversă: de la politică la cultură și sport. Au predominat subiectele sociale, lucru demn de menționat, și cele externe, cărora le-a revenit aproximativ câte un sfert din numărul total de apariții. Urmează, ca frecvență, temele economie, sport și cultură. Tematicii „criminalitate” i-a revenit cea mai redusă vizibilitate (vezi Diagrama 4), fapt pe deplin îndreptățit în emisiia matinală.

Diagrama 4

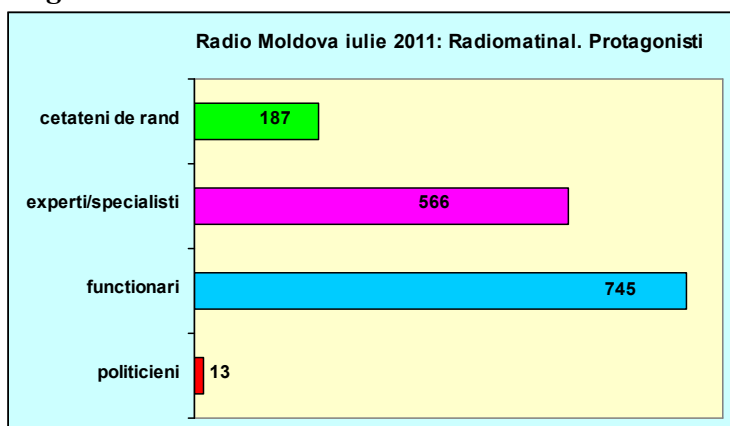
Ceva mai mult de jumătate din știrile și subiectele difuzate în Radiomatinal au provenit din capitală sau au vizat într-un fel sau altul evenimente din Chișinău. Cam o treime din relatările, corespondențele, interviurile și reportajele programului matinal s-au referit la actualitatea din raioane și orașele, iar satele, în acest context, au fost reprezentate în proporție de 14 la sută (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5

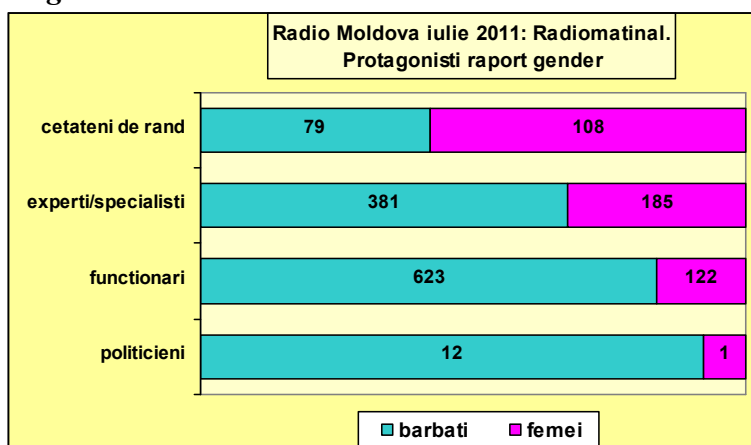
Cea mai solicitată categorie de protagoniști care au apărut la Radiomatinal în perioada de referință au fost funcționarii, prezenți în aproape jumătate din numărul materialelor monitorizate. Ei sunt urmați îndeaproape în acest clasament de experți/specialiști, și, la mare distanță, de cetățeni de rând. Politicienii au avut cea mai redusă reprezentare din cele 4 categorii de protagoniști monitorizate (vezi Diagrama 6).

Diagrama 6

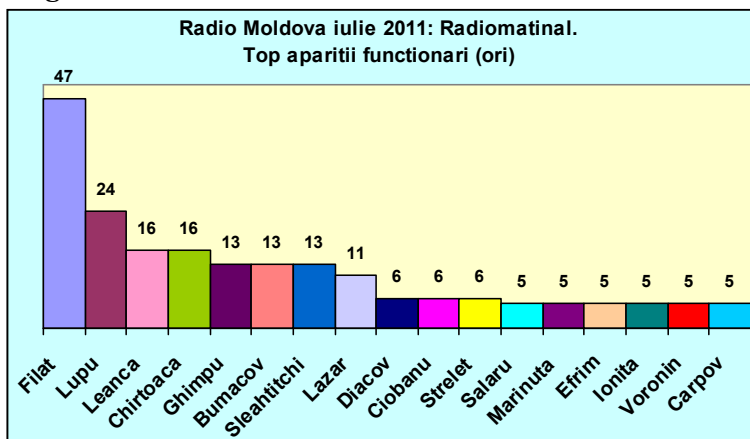
La capitolul gender, bărbații întrec femeile din punct de vedere numeric, excepție făcând categoria cetățeni de rând (vezi Diagrama 7).

Diagrama 7

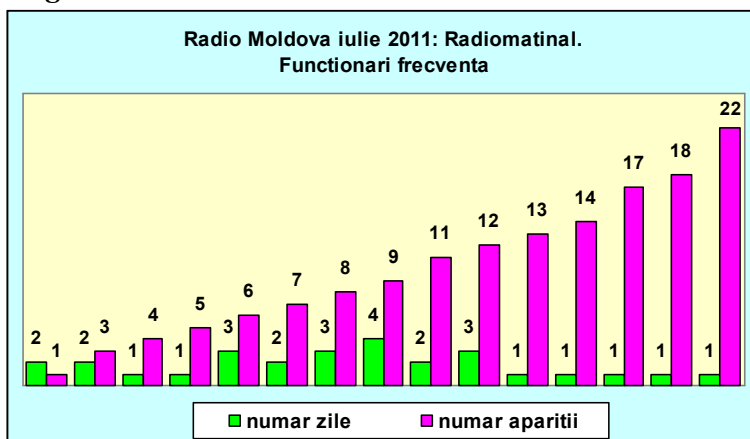
Între acele 758 de apariții în Radiomatinal ale funcționarilor și politicienilor la care au apelat pe parcursul lunii iulie realizatorii programului matinal, 48 au un statut social înalt. 17 dintre aceștia au avut câte 5 și mai multe apariții (vezi Diagrama 8). Primele 8 locuri în Top, cu frecvența între 47 (V.Filat) și 11 (V.Lazăr) apariții, sunt ocupate de premier, președintele interimar, liderul PL, primarul general al municipiului Chișinău și de 4 miniștri.

Diagrama 8

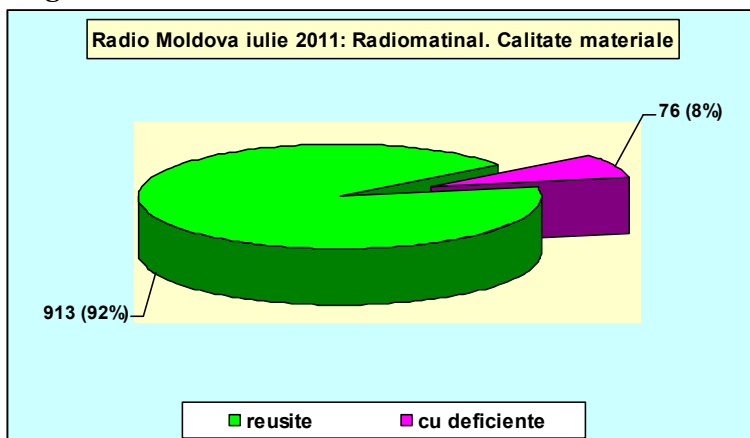
Numărul aparițiilor funcționarilor și/sau politicienilor cu statut social înalt a variat de la o ediție la alta în Radiomatinal: de la unu, în două ediții (01.07.2011 și 11.07.2011) până la 22, într-o ediție (14.07.2011) (vezi Diagrama 9).

Diagrama 9

Din punctul de vedere al calității celor aproape o mie de materiale transmise în Radiomatinal, 76 (8%) au fost realizate cu anumite deficiențe, inclusiv tehnice (vezi Diagrama 10). Merită remarcate duplexurile Chișinău-București și Chișinău-Constanța, organizate de radio Moldova și, dintre rubricile permanente ale programului matinal - „Viața – o prioritate în trafic”.

Diagrama 10

Subiecte cu deficiențe au fost depistate în 16 din cele 28 de ediții monitorizate. Cea mai importantă problemă care caracterizează emisiunea Radiomatinal este, potrivit datelor monitorilor, lipsa tuturor surselor oportune de informație în cazul materialelor cu caracter conflictual.

Exemple concrete:

- Pe 6 iulie, în jurul orei 6 și 3 minute, în știrea despre problemele de la „Franzeluța” a fost prezentat doar punctul de vedere al autorităților. A lipsit părerea conducerii de atunci a întreprinderii. Iar în subiectul de la ora 6.20, despre deportările din 1949, dimpotrivă, a lipsit opinia autorităților.
- Pe 7 iulie, subiectele despre pericolul inundațiilor pe Prut; despre noua lege privind transportul ilicit de pasageri; despre acuzațiile vizând modul de eliberare a certificatelor de urbanism și despre contestarea notelor la BAC, nu au întrunit toate sursele de informație relevante și, deci, necesare.
- Pe 11 iulie, în jurul orei 6 și 31 de minute, a fost difuzată doar opinia unui medic veterinar într-o problemă ce vizează protecția consumatorului. Puteau fi solicitate opinii ale unor consumatori, vânzători, administratori ai pieței agricole vizate, organe de drept.
- Pe 12 iulie, în subiectul despre sancțiuni pentru 11 președinți de Centre de BAC, a fost prezentă doar opinia ministrului. Opinii ale celor sancționați, a unor liceeni, părinți, reprezentanți ai organelor de drept, ar fi conferit subiectului consistență informațională adecvată. Subiectul despre problemele copiilor familiei Șaramet, care au rămas fără casă, la fel, putea fi îmbogățit informațional, de exemplu, cu opinia persoanelor responsabile de la asistența socială.
- Pe 15 iulie, în subiectul al 4-lea jurnalistul a „cântat ditirambi” unui primar, deși nu aceasta-i misiunea reporterului. Alt subiect, care se referea la copiii care nu doresc să meargă în tabere de odihnă, a prezentat doar opinia unui director de școală.
- În ediția din 16 iulie, în intervalul 07.18.43 – 07.25.53, din cauza calității tehnice proaste a sunetului, a fost dificil de deslușit opiniile șefului Direcției poliției rutiere Sergiu Armașu. La ora 07.42.52, pauza în emisie de 10 secunde, trebuia cumva motivată (înainte de duplexul Chișinău-București).
- Pe 18 iulie, subiectul despre un seminar vizând subvenționarea în agricultură, nu dă opia nici unui agricultor. Subiectul al 3-lea, cu expresii gen:”...studenții vor reveni pe acest plai încântător...” putea fi difuzat nu neapărat într-un program de actualități, limbajul căruia, totuși, este unul mai lipsit de adjective și epitete. Subiectul al 6-lea, despre părinții care nu asigură copiii studii, cuprinde, neîndreptățit, doar opinia unei angajate a direcției raionale.
- Pe 19 iulie, subiectul al doilea descria situația în care mii de oameni ar fi apelat la punctele mobile medicale, dar nu există nicio voce al vreunui om care a avut nevoie de asemenea ajutor. Subiectul 4 anunța că agricultorii întâmpină probleme la recoltare, o firmă de consultanță îi ajută să acceseze subsidii și... nici o opinie a vreunui agricultor. Subiectele 9 (despre o grădiniță reparată) și 15 (despre locurile propuse pentru admitere în universități), de asemenea, puteau fi realizate în temeiul mai multor surse de informație.
- Pe 20 iulie subiectul 1 comunica despre întâlnirea ministrului Agriculturii, Vasile Bumacov, cu agricultori din Causeni. În subiect apare doar ministrul intervievat. Subiectul al 2-lea, cu peste 3 minute durată, despre un seminar la care, potrivit reporterului, au participat o mulțime de contabili și reprezentanți ai conducerii, conține un singur intervievat. În subiectul al 3-lea aflăm că la Telenești recoltarea decurge normal, muncitorii au condiții bune, însă este intervievat doar un reprezentant al conducerii raionului. În subiectul al 4-lea șeful Direcției sociale Florești vorbea despre realizări. Autorul subiectului nu a dorit să întrebe și câțiva cetățeni dacă sunt mulțumiți de realizările la care s-a referit șeful Direcției.
- Pe 21 iulie, știrea în care PCRМ acuza AIE-2 a fost fără a doua sursă obligatorie. Subiectul al 3-lea, despre modificări în comercializarea cărnii de vită, putea conține și opinii ale consumatorilor sau vânzătorilor, cum s-a întâmplat, bunăoară, în subiectul difuzat de Tv Moldova 1. Subiectul al 4-lea viza tinerii specialiști care nu doresc să meargă la sat, dar a conținut doar opinia unui funcționar de la o direcție raională. Subiectul al 10-lea s-a referit la copii aflați în dificultate, dar fără opinia unor asemenea copii sau părinți ai acestora.

- În ediția din 22 iulie, subiectul despre lupta organelor fiscale de la Dondușeni cu agenții economici datornici n-a conținut opinii și ale respectivilor agenți economici. O situație similară – utilizarea unei singure surse, a fost atestată și în subiectele 4, 6 și 7. Nu poate fi credibil un subiect despre asigurarea condițiilor bune la un Centru pentru copii (Glinjeni), dacă opinia copiilor lipsește, la fel cum nu poate fi credibil nici subiectul despre optimizarea utilizării școlilor (cel realizat în r-nul Căușeni), dacă în el este prezentă opinia unui singur director de școală.
- Pe 23 iulie, într-un subiect a fost ridicată problema indicatoarelor rutiere, dar fără opiniile autorităților de stat, a conducătorilor auto etc. În ediția din 23 iulie a fost discutată, cu invitat în studio, problema locuitorilor din Palanca. Au telefonat câțiva ascultători, dar nici unul locuitor din Palanca. Acțiunea redacției, demnă de menționat, reușea mai mult, dacă ar fi conținut, suplimentar, de exemplu, un material cu opiniile oficialităților statului asupra problemei abordate și vre-un reportaj din Palanca.
- În ediția din 24 iulie, știrea conflictuală despre sechestrul pus de Ucraina pe două linii de curent electric a avut o singură sursă. Un subiect despre implementarea Proiectului „Educația de calitate în mediul rural” și altul despre noi tehnologii de determinare a dizabilității în Moldova, deși conțin mai multe opinii, nu le conțin pe cele mai relevante. În primul caz lipsește opinia elevilor și a părinților, iar în cazul al doilea – cea a persoanelor cu dizabilități.
- Subiectul din Sângerei-Noi, difuzat pe 25 iulie, a fost încurcat. Autorul lui, în încercarea de a investiga un conflict, a dat dovadă de atitudine părtinitoare.
- În ediția din 28 iulie, subiectul despre comisia parlamentară de anchetă și politica tarifară la Moldova-gaz și în aviația civilă a fost realizat dintr-o singură sursă.
- Deși, în general, limba română folosită de autorii Radiomaterialului este acceptabilă, există și exemple de limbaj defectuos sau neinspirat. Câteva exemple: “va fi nevoie de timp pentru a acomoda lucrurile” (15 iulie); “trenă de probleme”, “Pavel Savca care” (20 iulie); „în comunicat se specifică că...” (21 iulie); “Dorin Chirtoacă care” (22 iulie); .

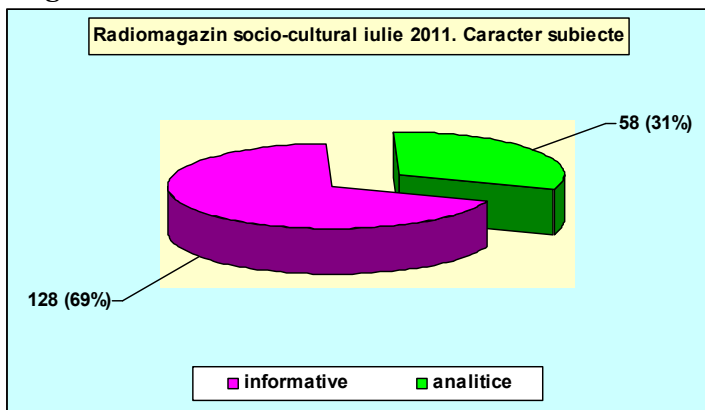
Concluzii și recomandări:

- În perioada de referință, după cum demonstrează monitorizarea, programul Radiomaterial a difuzat un număr impunător de știri și subiecte, inclusiv cu caracter analitic, care au cuprins o largă arie tematică și geografică. Merită menționată reorientarea programului, în comparație cu monitorizările anterioare, la problematica socială.
- În plan comparativ, calitatea jurnalistică a emisiiei a evoluat, dar respectiva evoluție necesită fortificată. Rezultatele monitorizării sugerează că îmbunătățirea calității emisiiei poate fi atinsă, în primul rând, pe două segmente distincte: sursele de informație și protagoniștii. În acest context, reporterilor li se recomandă să renunțe la practica de a realiza știri și subiecte, mai ales, cu caracter conflictual, în temeiul unei singure surse de informație și să obțină opiniile tuturor surselor relevante pentru subiect, într-o informare complexă a radioascultătorilor. O diminuare a cotei funcționarilor de stat în calitate de protagoniști, pe contul celorlalți categorii, ar spori veridicitatea și, deci, credibilitatea știrilor și subiectelor.

1.2. Radiomagazin socio-cultural

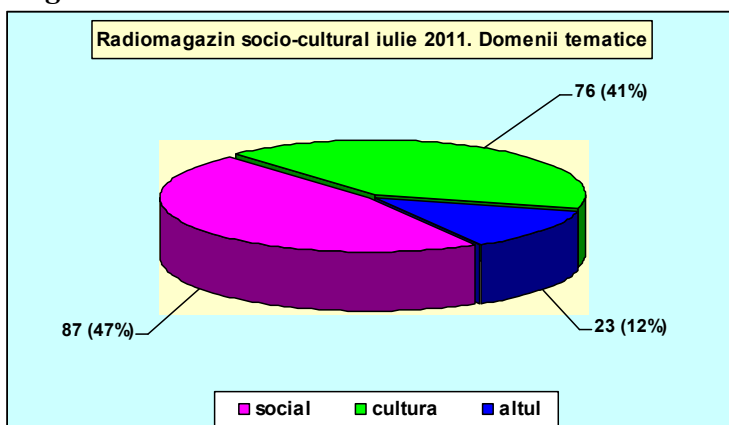
Ciclul de emisiuni Radiomagazin socio-cultural este difuzat zilnic de luni până vineri între orele 14.00 și 16.00. În luna iulie au fost monitorizate 186 de materiale cuprinse în program. Raportul dintre subiectele informative și cele analitice a fost aproximativ de 2 la 1 (vezi Diagrama 1)

Diagrama 1

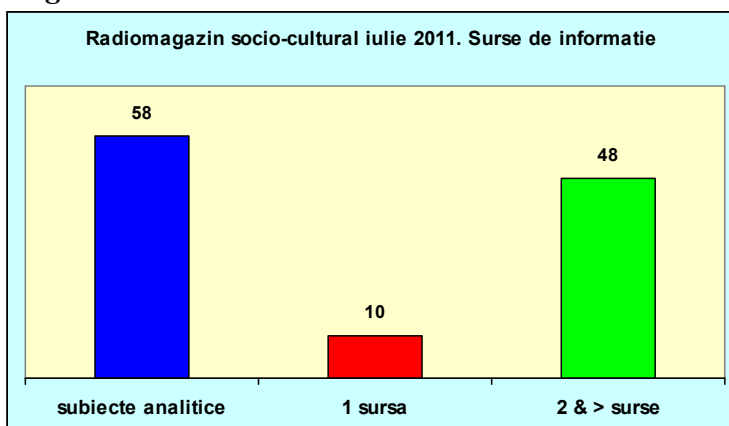
Ciclul de emisiuni își justifică denumirea, prin plasarea pe post a unui număr apreciabil de subiecte sociale și de cultură, care reprezintă, respectiv 47 și 41 la sută din numărul total al subiectelor (vezi Diagrama 2)

Diagrama 2

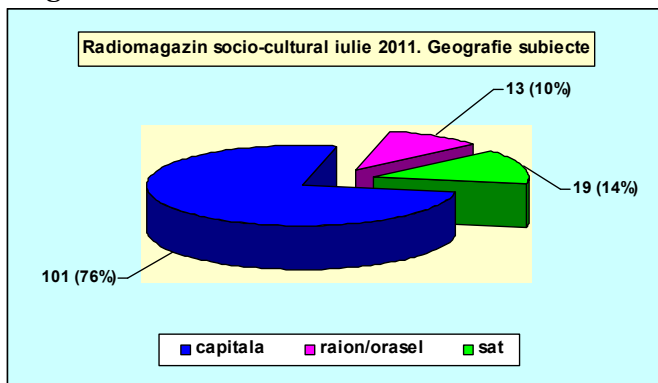
În perioada monitorizată ciclul de emisiuni a cuprins și 58 de subiecte analitice, apelând, cel mai des în realizarea lor la două și mai multe surse de informație. 10 subiecte au fost reflectate prin prisma unei singure surse de informație (vezi Diagrama 3)

Diagrama 3

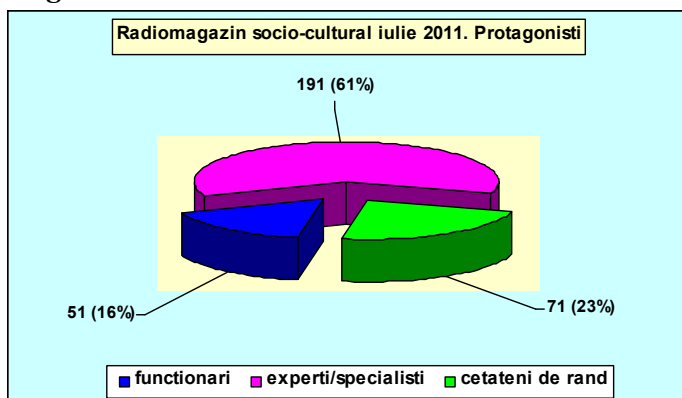
În perioada de referință Radiomagazinul socio-cultural s-a concentrat preponderant pe evenimente desfășurate în Chișinău, de unde au provenit două treimi din subiecte. Aproximativ un sfert din numărul subiectelor au vizat realitățile din afara capitalei, inclusiv 10 la sută – cele din mediul rural (vezi Diagrama 4)

Diagrama 4

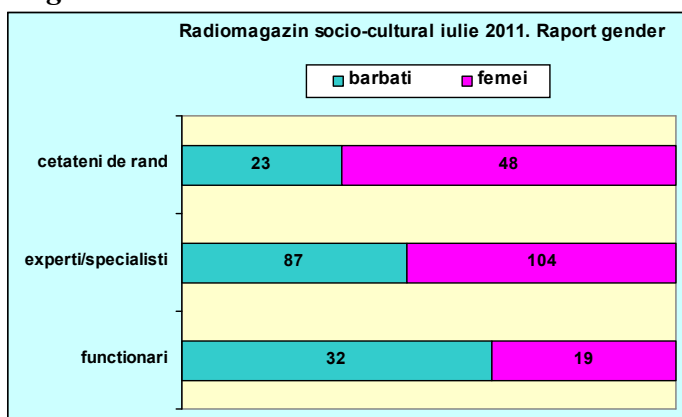
De menționat că autorii Radiomagazinului socio-cultural, în realizarea subiectelor, au apelat cel mai des la categoria de protagoniști „experți/specialiști”. Cetățenii de rând au fost reprezentați în proporție de 23 la sută, iar funcționarii – de 14 la sută din numărul total al protagoniștilor subiectelor (vezi Diagrama 5)

Diagrama 5

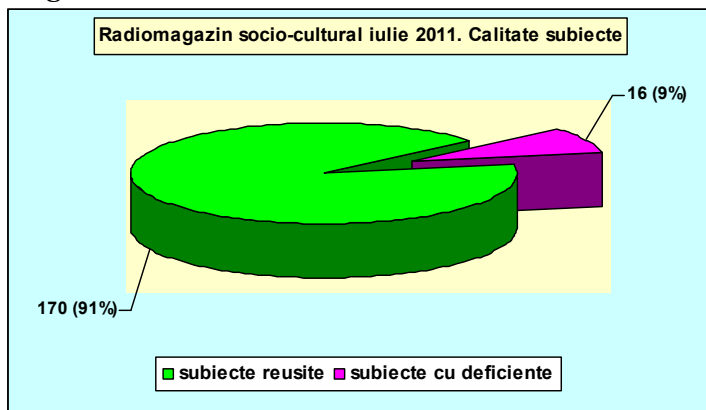
În ceea ce privește raportul gender, femeile predomină la categoriile cetățeni de rând și experți/specialiști, în timp ce bărbații sunt mai numeroși în calitatea lor de funcționari (vezi Diagrama 6). Se pare, raportul numeric în cazul categoriei „experți/specialiști” reflectă fidel o realitate cu referire la cei preocupați de domeniile social și cultură, nu și în cazul categoriei „cetățeni de rând”.

Diagrama 6

Deși majoritatea subiectelor difuzate în luna iulie în cadrul Radiomagazinului socio-cultural au fost calificate drept reușite, nu au lipsit nici subiectele cu anumite deficiențe, inclusiv de ordin tehnic (vezi Diagrama 7).

Diagrama 7

Exemple de subiecte cu deficiențe:

- În ediția din 7 iulie, ora 14.29.49, a fost difuzată o înregistrare afectată mult de un zgomot impropriu. Subiectul difuzat la ora 15.51, care viza problema convorbirilor la telefonul mobil, putea fi îmbogățit, pe lângă opinia psihologului, cu părerile, de exemplu, a șoferilor antrenați în trafic, a poliției rutiere etc.
- Subiectul difuzat în ediția din 8 iulie despre pericolul de infectare cu tuberculoză a fost realizat doar cu voluntari (o singură sursă). Lipsesc opiniile specialiștilor în domeniu, responsabililor de stat, bolnavilor.
- Ediția din 11 iulie, ora 14.37.22: calitatea sunetului radioasultătorului care a intervenit telefonic a fost extrem de proastă, practic, nu s-au deslușit cuvintele. Ora 14.45.42: o radioascultătoare din raionul Dondușeni semnală că radio Moldova, când abordează tematica deportărilor și crimelor comunismului, este bruiat. Era bine ca semnalul radioascultătoarei să nu fie ignorat.
- În ediția din 12 iulie, în subiectul despre traficul de ființe umane lipsește părerea organelor de drept.
- Ediția din 13 iulie, intervalul 15.26.47 – 15.28.49: una dintre protagoniste vorbește în limba rusă fără traducere.
- Ediția din 14 iulie, ora 15.17.20: într-o scenetă actorul a utilizat sintagma “îndreptare de la medic”. În ajun, filologul Ana Vulpe învăța radioascultătorii să utilizeze formula corectă: ”trimiterea de la medicul de familie”.
- Pe 19 iulie, problema romilor a fost discutată în ediție doar cu un reprezentant al acestei comunități. La fel, subiectul despre lipsa cărților în bibliotecile satești a fost abordat doar cu o profesoară.
- În ediția din 22 iulie, calitatea mobilei este discutată doar cu un funcționar, iar calitatea serviciilor turistice – cu un avocat. Cu siguranță, opiniile, în primul rând, ale beneficiarilor și de mobilă, și de servicii turistice, ar fi îmbogățit informațional subiectele.
- Ediția din 27 iulie, intervalul 15.29.33 – 15.35.53: diferența supărătoare de nivel acustic, încât interviuata nu se aude aproape deloc. Spre sfârșitul înregistrării reporterul (Oxana Gherman-Roșca) a echilibrat situația.
- Ediția din 28 iulie a conținut un subiect despre problema plajelor din Ungheni (14.06.39 – 14.09.08) realizat în temeiul unei singure surse de informație. La ora 14.45.18 discursul unui protagonist s-a întrerupt inopinant, înregistrarea revenind la normalitate după vreo 8 secunde. Scuzele de rigoare nu ar fi fost în plus. Intervalul 15.49.52 – 15.54.35: calitatea tehnică a interviului cu măicuța lasă de dorit. Nivelul foarte jos al înregistrării a făcut dificilă perceperea mesajului.

Concluzii și recomandări:

- Ciclul Radiomagazin socio-cultural întrunește în cea mai mare parte, rigorile unui program de acest tip, oferind oportunitatea de a lărgi și a diversifica aria tematică și

geografică într-un spațiu temporal de emisie restrâns. O atare abordare permite eficientizarea activității în radio prin sporirea vizibilității tematicilor atacate și prin asigurarea unui dinamism adecvat al emisieii, fapt ce facilitează perceperea din partea beneficiarilor a mesajelor radiofonice.

- Radiomagazinul socio-cultural poate valoriza noi valențe ale calității, între care: rubrici (permanente, provizorii, ocazionale) mai multe cu durată mai scurtă; prezența tuturor opiniilor relevante în fiecare subiect de problemă, analitic sau cu caracter conflictual; calitate tehnică ireproșabilă a înregistrărilor; sporirea numărului de reportaje, inclusiv din mediul rural.

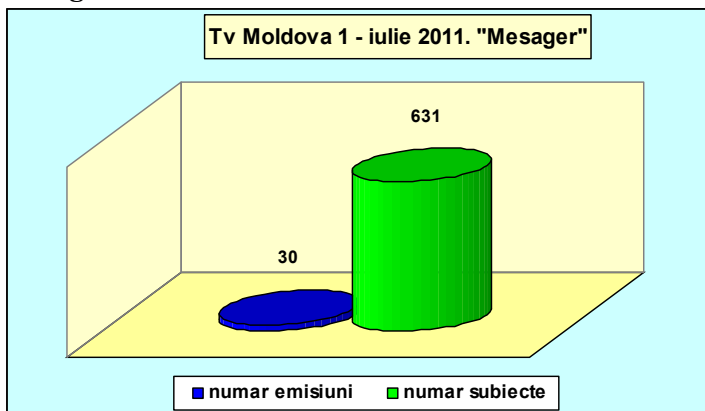
II. TV Moldova 1

În perioada 01- 31 iulie 2011 au fost supuse monitorizării, sub aspect cantitativ și calitativ, ciclul de emisiuni “Mesager” care apare zilnic, ciclurile de emisiuni socio-economice: “Natura în obiectiv”, “Accente economice”, “Baștina”, “Ghidul sănătății tale”, “Știință și inovare”.

2.1. TV Moldova 1: ciclul de emisiuni “Mesager”

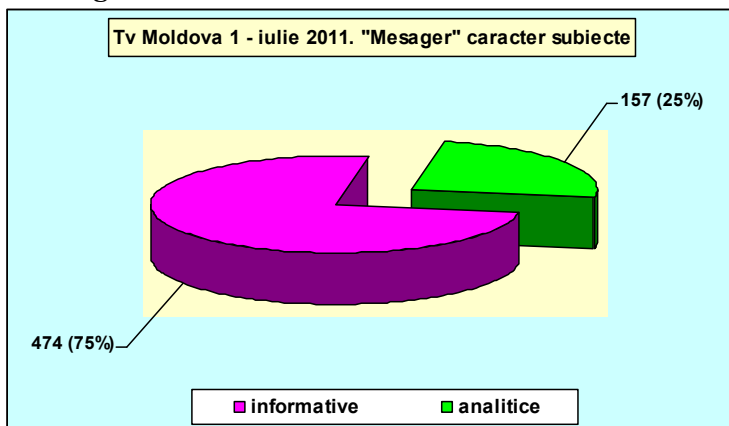
Pe parcursul lunii iulie au fost monitorizate 30 (exclusiv programul din 27 iulie) din cele 31 de ediții din ciclul “Mesager” în limba română, difuzate de Tv Moldova 1. Edițiile au inserat, per ansamblu, 631 de știri și subiecte (vezi Diagrama 1) ce-au vizat un larg spectru de teme de interes public.

Diagrama 1

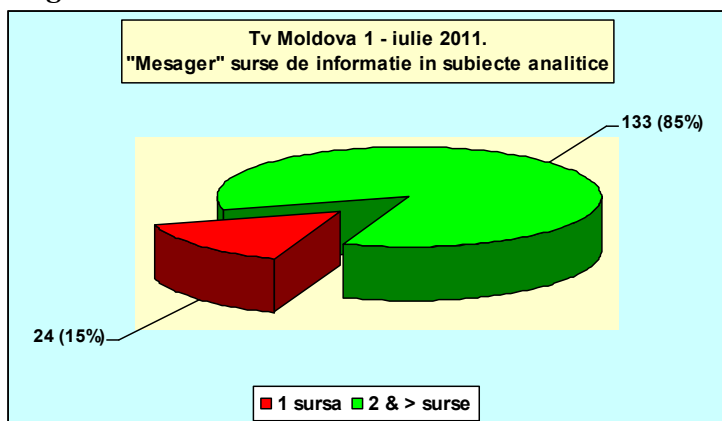
Din numărul total de știri și subiecte monitorizate (631) $\frac{3}{4}$ au avut un caracter informativ (sau preponderent informativ), iar $\frac{1}{4}$ - au conținut și elemente analitice, de problemă, de conflict etc (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

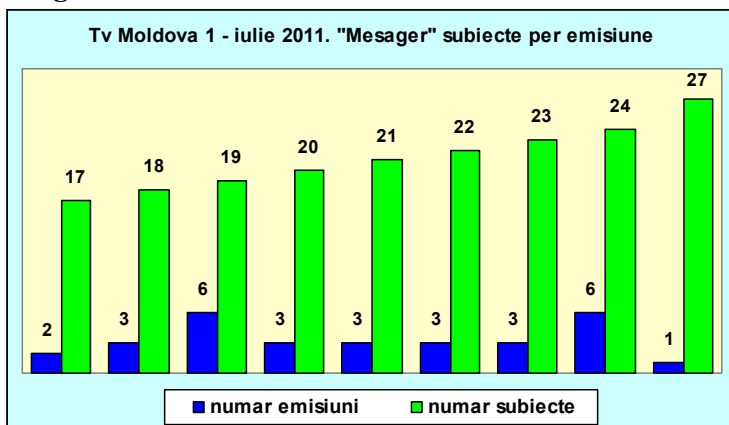
Din numărul total de subiecte analitice (de problemă, conflictuale) difuzate în luna iulie (157) marea majoritate au fost realizate în temeiul a două și mai multe surse de informație. Totodată, constatăm că o parte dintre ele (15%) au avut la bază o singură sursă de informație, ceea ce constituie o deviere de la normele profesionale (vezi Diagrama 3). Ne referim aici, în special, la emisiunile "Mesager" din 6.07.11; 8.07.11 (câte 3 subiecte dintr-o singură sursă); 7.07.11 și 19.07.11 (câte 2 subiecte dintr-o singură sursă).

Diagrama 3

Numărul știrilor și subiectelor incluse în cadrul emisiunilor "Mesager" a diferat de la caz la caz. Astfel, după cum arată datele monitorizării, edițiile din 12.07.11 și 23.07.11 au cuprins câte 17 materiale; pe când emisiunea difuzată pe data de 28.07.11 - 27. De cele mai dese ori, însă, numărul subiectelor per emisiune a variat între 19 și 24 (vezi Diagrama 4).

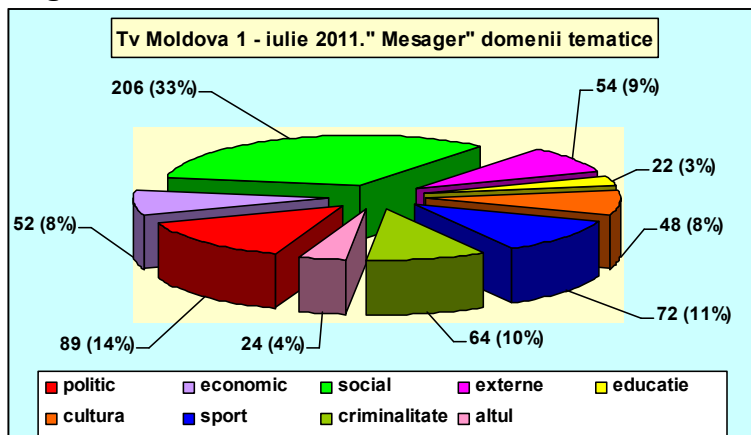
Diagrama 4

Știrile și subiectele difuzate în perioada de referință s-au caracterizat printr-o largă diversitate tematică. De remarcat că realizatorii emisiunilor "Masager", în mod judicios, au dat

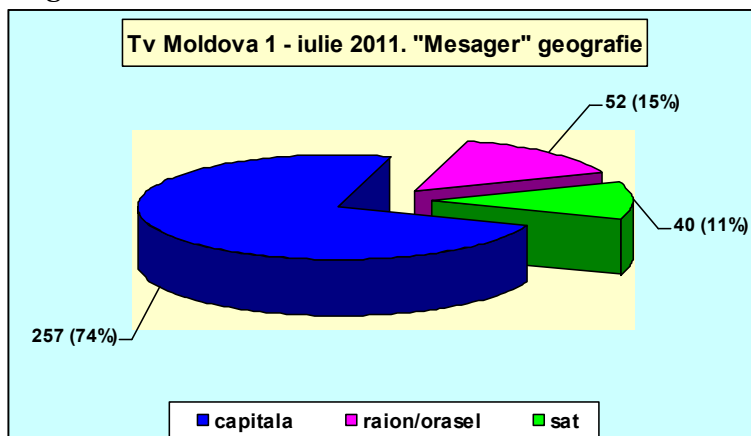
prioritate domeniului social (33 %). Din numărul total de subiecte cele cu tematica respectivă au constituit a treia parte. Cota subiectelor care au abordat celelalte 8 domenii tematice monitorizate a variat între 14 % (politic) și 3 % (educație) (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5

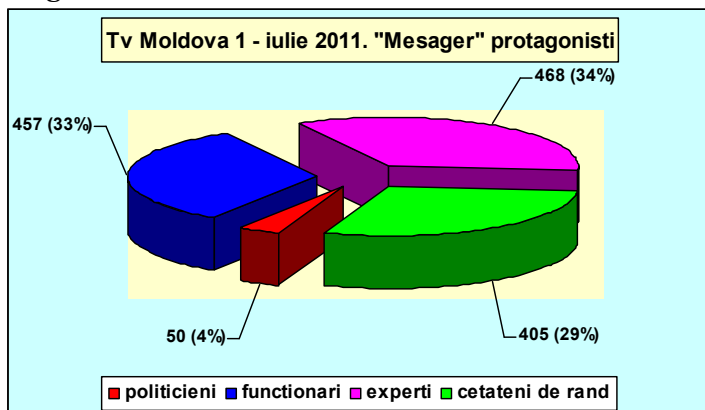
Majoritatea știrilor și subiectelor au fost realizate în capitală – aproape trei sferturi din numărul total. În 15 la sută din cazuri materialele au fost realizate în raioane și orașe, altele decât Chișinău, iar 11 la sută – în mediul rural (vezi Diagrama 6).

Diagrama 6

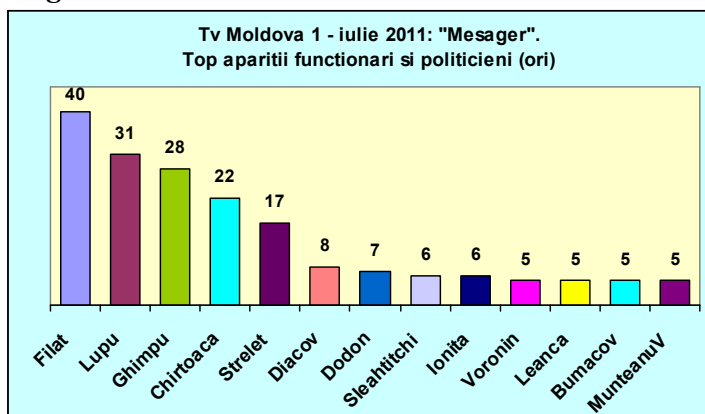
În cadrul emisiunilor "Mesager" au fost prezente toate categoriile de protagoniști monitorizate: "politicieni", "funcționari", "experți" și "cetățeni de rând." Categoriile "funcționari", "experți" și "cetățeni de rând" au avut o prezență considerabilă și, oarecum numeric echilibrată. Prezența categoriei "politicieni" a fost una insignifiantă (4%) (vezi Diagrama 7). Cumulat, în 30 de ediții realizatorii au apelat la 1380 de protagoniști, adică în medie – la 46 de protagoniști per emisiune.

Diagrama 7

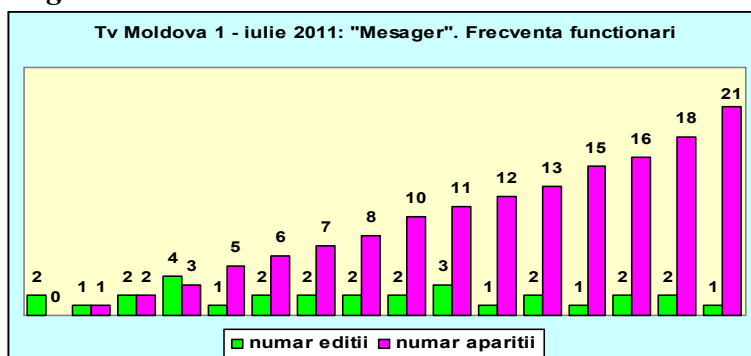
Între acei 507 funcționari și politicieni la care au apelat pe parcursul lunii iulie realizatorii ciclului “Mesager”, 56 au un statut social înalt. 13 dintre aceștia au avut câte 5 și mai multe apariții (vezi Diagrama 8). Primele 5 locuri în Top sunt ocupate, la o distanță apreciabilă față de ceilalți, de V.Filat (40 apariții); M.Lupu (31 apariții); M.Ghimpu (28 apariții); D.Chirtoacă (22 apariții) și V.Streleț (17 apariții).

Diagrama 8

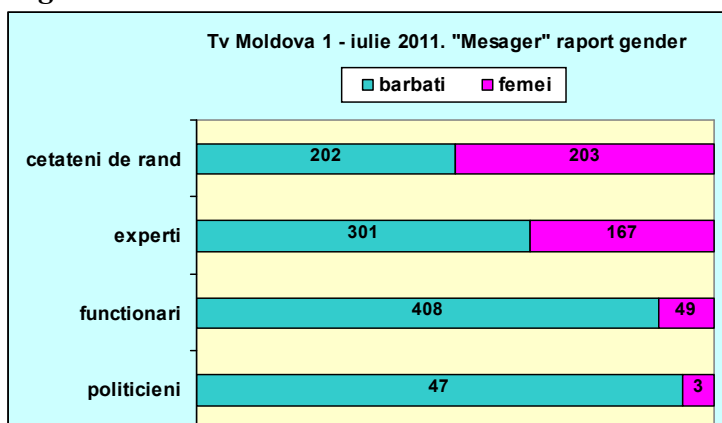
Numărul aparițiilor funcționarilor și/sau politicienilor cu statut social înalt a variat de la o ediție la alta a „Mesagerului”: de la zero, în două ediții (16.07.2011 și 17.07.2011) până la 21, într-o ediție (05.07.2011) (vezi Diagrama 9).

Diagrama 9

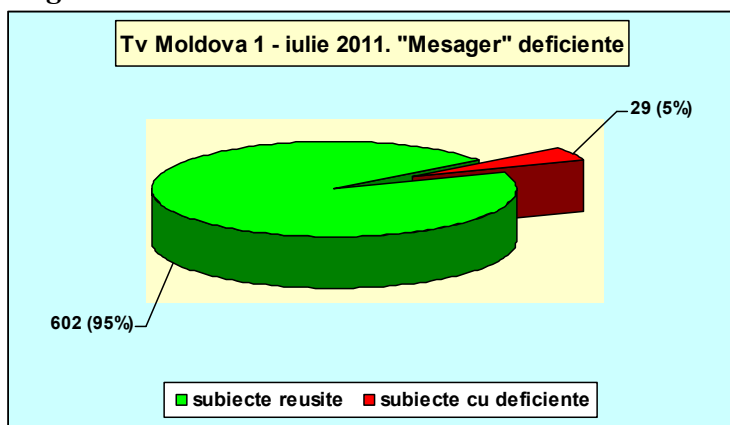
În ceea ce privește raportul “gender”, care vizează proporția numerică bărbați/femei în cadrul categoriilor de protagoniști prezenți în emisiuni, s-a constatat următoarele: în categoriile, “funcționari” și “politicieni” raportul dat este vădit în favoarea bărbaților, pe când în categoria “cetățeni de rând” acesta este unul echilibrat. De exemplu, în cadrul categoriei de protagoniști “funcționari” raportul “gender” este de aproximativ 8:1 în favoarea bărbaților, iar în cazul categoriei de protagoniști “politicieni” acest raport este de aproximativ 16:1 în favoarea bărbaților (vezi Diagrama 10).

Diagrama 10

Din punctul de vedere al calității subiectelor incluse în cadrul emisiunilor “Mesager” pe parcursul lunii iulie lucrurile se prezintă în felul următor: 95 % din numărul total de subiecte au fost realizate într-un mod reușit; 5% (sau 29 de subiecte) au avut anumite deficiențe (vezi Diagrama 11).

Diagrama 11

Astfel, subiecte cu deficiențe au fost depistate în 20 din cele 30 de ediții monitorizate. Exemple concrete:

- în ediția din 1 iulie știrea a 8-a a avut în vizor o conferință de presă organizată la Ministerul Economiei. Pentru densitatea și utilitatea informației era oportună și opinia unui analist/expert în domeniu independent;
- subiectul al 3-lea din cadrul emisiunii din 2 iulie a conținut un interviu cu locuitorii unui sat despre domnitorul Ștefan cel Mare. Subiectul nu a avut mare relevanță nici ca informație, nici ca geografie, de aceea putea fi parte componentă a celui precedent, despre comemorarea la Chișinău a domnitorului, cu participarea lui M.Lupu și M.Ghimpu; subiectul al 12-lea, despre oamenii dintr-un sat care folosesc apă de ploaie la spălat, putea fi completat cu părerea vreunui specialist care să spună dacă nu este cumva vreun pericol, având în vedere poluarea și radioactivitatea;
- știrea a 2-a din cadrul emisiunii din 3 iulie este un rebut tehnic. Lăudabilă intenția realizatorilor ediției de a diversifica forma de prezentare, inclusiv a rubricii “Sport”, dar este necesară mai multă inventivitate, ca să nu fie repetate procedee încetățenite deja la alte televiziuni;
- știrea a 3-a din emisiunea de pe 4 iulie relatează despre majorarea exportului de fructe în Rusia. Un minicomentariu al vreunui specialist în domeniu putea îmbogăți materialul; În subiectul al 13-lea – includere în direct (fapt de remarcat) – s-au strecurat greșeli de limbă;
- emisiunea din 5 iulie a cuprins un subiect (al 7-lea) despre lichidarea instanțelor judiciare specializate. Având în vedere reacțiile diferite asupra problemei, erau binevenite și alte

- opinii (analist, judecător, PCRМ etc); a 17-a știre, una externă, se referea la faptul că Straus Kahn amenința cu judecata o jurnalistă. Putea fi selectată știrea internațională în care să fie prezentă și replica jurnalistei;
- în emisiunea din 6 iulie subiectul al 5-lea relatează despre inițiativa API de a scoate la vedere averile funcționarilor. A lipsit, însă, opinia vreunui funcționar; știrea a 7-a se referea la problemele femeilor sindicaliste, dar nu a fost prezentată opinia vreunui funcționar; a 11-a știre era despre contestația făcută de PCRМ privind demiterea lui I. Muruianu. Opinia reprezentanților AIE a lipsit;
 - în emisiunea din 7 iulie subiectul al 13-lea se referea la un lot de țigări descoperite la vamă, fără a fi interviuat vreun vameș, polițist sau altă autoritate. Doar pasagera unui autobuz;
 - în ediția din 9 iulie subiectul al 6-lea comunica despre faptul că 2 membri ai PDM au fost excluși din partid, pentru că au făcut front comun cu comuniștii. Autoarea amintea în final că cei doi nu au comentat decizia, detaliu important, dar, pentru credibilitate, ar fi fost de preferat ca telespectatorul să înțeleagă: jurnalistul a făcut efort pentru a obține comentarii;
 - pe 10 iulie primul subiect din cadrul emisiunii relatează despre faptul că într-o tabără de vară copiii nu primesc alimentele incluse în meniu. Au fost interviuați copiii, părinți și administrația taberei, dar nici un reprezentant al ministerului de resort sau al Agenției pentru protecția consumatorilor. În acest context, un subiect similar cu caracter conflictual, difuzat în ediția din 23 iulie, poate servi drept model. În el au oglindite toate opiniile: serviciul sanitaro-epidemiologic, directoarea taberei, copii, părinți;
 - în ediția din 13 iulie al 12-lea subiect cuprindea afirmațiile ministrului A.Șalariu despre drumurile reparate conform planului. Fiind cunoscută reacția generală la starea drumurilor din Moldova, erau necesare și alte opinii; al 14-lea subiect - rebut tehnic: a început în limba rusă; subiectul al 15-lea, de asemenea, rebut tehnic;
 - în emisiunea din 14 iulie al 9-lea subiect s-a referit la reforma MAI, fără alte surse în afară de MAI;
 - al 16-lea subiect din cadrul emisiunii de pe 15 iulie relatează despre audierea ministrului de externe Iurie Leancă la comisia parlamentară de specialitate. Ministrul a solicitat reforme, inclusiv adoptarea legii antidiscriminare. Alte opinii au lipsit;
 - emisiunea din 18 iulie a conținut, printre alte subiecte, un interviu cu un cetățean bătut de polițiști care acuza tergiversarea cazului. Alte reacții au lipsit; a 2-a știre preciza că rezultatele la bacalaureat din anul acesta sunt mai proaste decât cele din anul trecut. Erau necesare comentariile vreunui expert sau părerile unor elevi;
 - în ediția din 20 iulie subiectul al 16-lea viza reforma în școli, dar fără participarea vreunui profesor;
 - primul material din emisiunea de pe 21 iulie relatează despre dificultățile privind finalizarea construirii caselor în satul Cotul Morii, văzute și discutate de guvern, fără părerile sătenilor;
 - al 8-lea subiect din emisiunea de pe 25 iulie amintea despre ghetourile evreiești din Chișinău (a.1941), dar fără amintirile vreunui supraviețuitor (evreu) sau, cel puțin, a vreunui cetățean de rând;
 - în ediția din 26 iulie subiectul al 9-lea, consacrat liceenilor din Găgăuzia care au picat la examenul de limbă română, nu a conținut și opiniile autorităților de la Chișinău;
 - al 17-lea subiect din cadrul emisiunii de pe 29 iulie relatează despre faptul că deputații au plecat în vacanță, lăsând baltă o mulțime de treburi. Erau binevenite în subiect opinii fie a deputaților sau experților, fie a cetățenilor de rând, cu privire la activitatea parlamentarilor.

Concluzii și recomandări:

- în perioada de referință ciclul de emisiuni "Mesager" a cuprins un număr considerabil de știri și subiecte per ediție și a acoperit o gamă tematică destul de vastă, accentul fiind pus

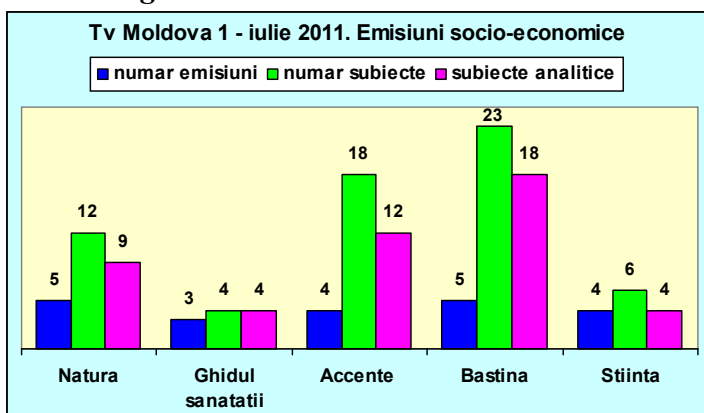
pe domeniul social. Comparativ cu perioadele anterioare supuse monitorizării, a sporit numărul subiectelor analitice și al celor realizate în afara capitalei. Moderatorii programului au început să utilizeze noi procedee de prezentare considerate drept practici reușite în domeniu. Toate elementele enumerate au conferit ciclului de emisiuni “Mesager” dinamism, varietate și un grad sporit de utilitate;

- realizatorii ciclului de emisiuni “Mesager” au apelat la toate categoriile de protagoniști: “politicieni”, “funcționari”, “experți” și “cetățeni de rând”. Atât raportul numeric al prezenței unor anumite categorii de protagoniști, cât și raportul gender, necesită a fi unul mai echilibrat;
- sub aspectul calității, marea majoritate a subiectelor au fost realizate reușit. Totuși, o parte dintre ele au suferit de anumite deficiențe. Deficiențele, în cele mai dese cazuri, au vizat sursele de informație care, după cum se știe, adaugă consistență subiectelor.

2.2. TV Moldova 1: Emisiuni socio-economice

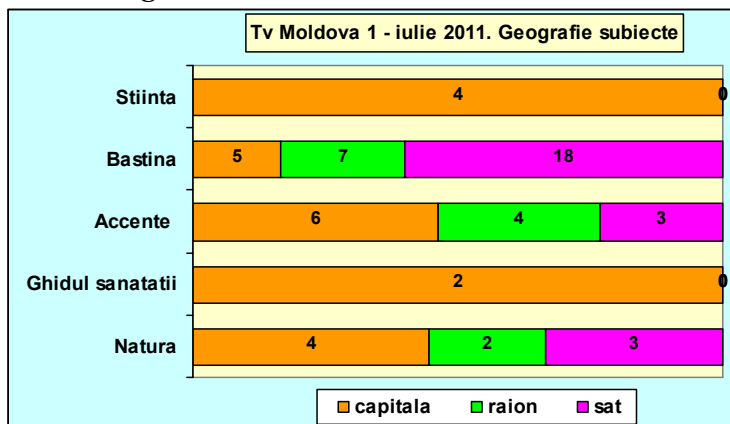
În luna iulie au fost monitorizate cinci cicluri de emisiuni socio-economice: “Natura în obiectiv”, “Ghidul sănătății tale”, “Accente economice”, “Baștina”, “Știință și inovare”. Per total, în perioada de referință, TV Moldova 1 a difuzat 21 de emisiuni socio-economice, dintre care 2 – în reluare (“Știință și inovare” din 9.07.11 și 23.07.11). Emisiunile au cuprins, în ansamblu, 63 de subiecte, dintre care 47 cu caracter analitic. Cele mai multe subiecte per emisiune, inclusiv analitice, conțin ciclurile “Baștina” (23/5) și, respectiv, “Accente economice” (18/4); cele mai puține - “Știință și inovare” (6/4) și “Ghidul sănătății tale” (4/3) (vezi Diagrama 1).

Diagrama 1

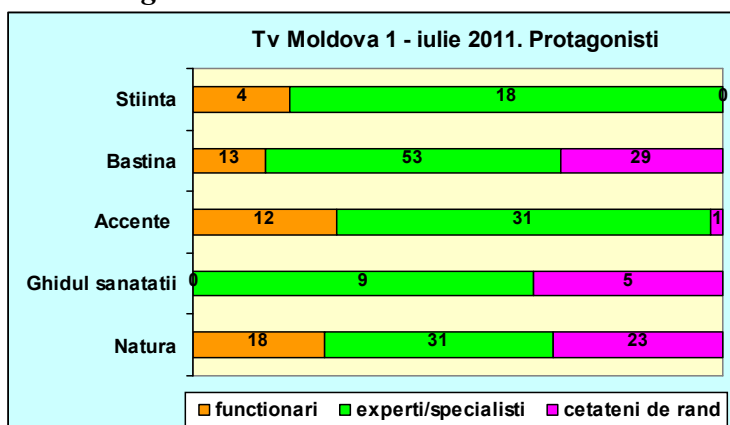
În ceea ce privește geografia subiectelor observăm că în cazul ciclurilor de emisiuni “Știință și inovare” și “Ghidul sănătății tale” toate subiectele inserate au fost realizate în capitală, pe când în cazul ciclurilor de emisiuni “Baștina”, “Accente economice” și “Natura în obiectiv” subiectele incluse cuprind, în diferită măsură, toate zonele geografice, fapt demn de remarcat (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

Per ansamblu, pe parcursul lunii iulie emisiunile socio-economice monitorizate au făcut apel la toate cele 3 categorii de protagoniști: “funcționari”, “experți/specialiști”, “cetățeni de rând”. În particular, însă, lucrurile stau diferit. Astfel, în cadrul emisiunilor din ciclul “Știință și inovare” se atestă lipsa categoriei “cetățeni de rând”; în cadrul emisiunilor din ciclul “Ghidul sănătății tale” – lipsa categoriei “funcționari”; la emisiunile din ciclul “Accente economice” a participat doar un protagonist - cetățean de rând. În acest context, se remarcă, în sens pozitiv, ciclurile de emisiuni “Baștina” și “Natura în obiectiv” care au recurs, deși în proporție diferită, la toate categoriile de protagoniști (vezi Diagrama 3).

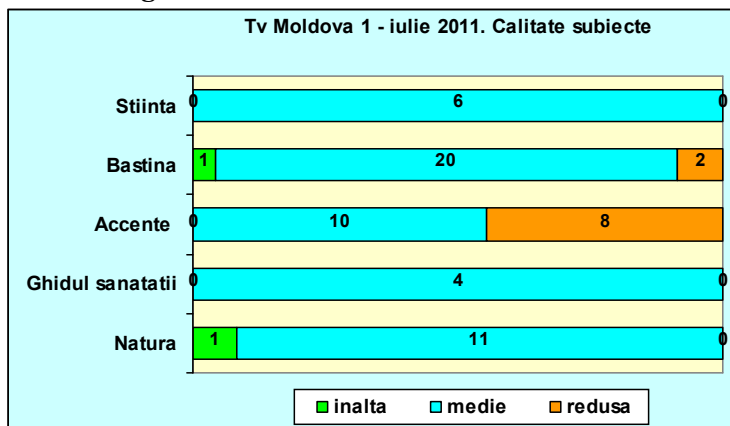
Diagrama 3

În ceea ce privește calitatea subiectelor realizate observăm următoarele: toate subiectele prezentate în cadrul emisiunilor “Știință și inovare” și “Ghidul sănătății tale” pot fi considerate, conform criteriilor prestabilite, de calitate medie; cele din cadrul emisiunilor “Natura în obiectiv” - de calitate medie (11) și înaltă (1); cele din cadrul emisiunilor “Baștina” – de calitate medie (majoritatea - 20), înaltă (1) și joasă (2); cele din cadrul emisiunilor “Accente economice” - de calitate medie (10) și joasă (8) (vezi Diagrama 4).

Din ciclul “Natura în obiectiv” a fost considerat de calitate înaltă primul subiect din ediția difuzată pe 2 iulie, subiect ce conține o bună analiză a situației. În cazul ciclului de emisiuni “Baștina”, de calitate înaltă a fost considerat subiectul al treilea din ediția de pe 17 iulie, care s-a referit la modul în care copiii muncesc la tutun.

Diagrama 4

Subiecte de calitate redusă au fost depistate în emisiunile “Băștina” din 10.07.11 și 24.07.11; în emisiunile “Accente economice” din 01.07.11; 15.07.11; 22.07.11 și 29.07.11. De exemplu:

- subiectul al 3-lea din emisiunea “Băștina” de pe 10.07.11 relatează despre satul Soroca în care au rămas doar bătrânii și care nu are nici o perspectivă. Tema este foarte bună, de actualitate. Subiectul putea fi abordat într-un context mai larg. În plus, era oportună și opinia vreunei oficialități, dată fiind gravitatea situației prezentate;
- al 3-lea subiect din cadrul emisiunii “Băștina” din 24.07.11 conține un reportaj cu participarea unui agricultor și, deci, a unui singur protagonist. Pentru spațiul temporal rezervat subiectului era bine să fie mai mulți protagoniști;
- în emisiunea “Accente economice” din 1.07.11 al 2-lea subiect relatează despre niște tineri care au creat o companie. Este interviu o singură persoană. Era indicată prezența la emisiune și a unui analist sau a unui reprezentant al guvernului care să vorbească despre mediul de afaceri din Republica Moldova;
- al 2-lea subiect din emisiunea “Accente economice” de pe 15.07.11 relatează despre doi antreprenori de la aceeași companie, despre faptul cum și-au inițiat și cum își dezvoltă afacerea. Pentru o analiză aprofundată a situației se cerea și opinia vreunui expert în domeniu sau funcționar. Al 3-lea subiect din aceeași ediție este consacrat unui studiu despre salariați. Este interviu doar autoarea studiului. Erau binevenite și alte opinii despre respectivul studiu;
- în emisiunea “Accente economice” din 22.07.11 protagonistul celui de-al 2-lea subiect este un tânăr care vorbește despre afacerea sa și despre modul cum apelează la programul de stat. Ar fi fost bine dacă se dădea și o altă sursă. În cadrul celui de-al 3-lea subiect un expert se pronunță asupra problemei monopolurilor. A doua sursă este lipsă. Al 5-lea subiect se referă la faptul că Republica Moldova a aderat la un acord internațional. Este interviu ministrul de externe. Erau binevenite și opiniile unor experți despre beneficiile acordului în cauză;
- în emisiunea “Accente economice” din 29.07.11 primul subiect este o știre despre prognoza economică dintr-un raport BERD. Alte surse lipsesc. Subiectul al 3-lea se referă la datele unui raport. Este interviu autorul. Alte opinii sau comentarii pe marginea raportului lipsesc.

Există anumite rezerve și față de subiectele calificate drept de calitate medie. Bunăoară, subiectul al doilea din “Ghidul sănătății tale” de pe 2 iulie, consacrat zilei surorilor medicale, a fost realizat ca odinioară: cu multe cuvinte de laudă și doar cu opinii bune ale pacienților. Este necesară altă optică în reflectarea sărbătorilor profesionale pornind de la înțelegerea faptului că televiziunea, în general, nu are misiunea “să cânte osanale” cuiva.

În ediția din 9 iulie a emisiunii “Știință și inovare” în primul subiect, despre deportări, participă un istoric și un deportat. Este insuficient pentru cele vre-o 20 de minute cât durează materialul. Subiectul al doilea este dedicat academicianului P.Soltan și, cu siguranță, opiniile celor cu care a lucrat savantul i-ar fi îmbogățit conținutul.

Concluzii și recomandări:

- emisiunile socio-economice, în cele mai dese cazuri, abordează probleme importante, actuale, apelând la specialiști competenți în domeniu.
- toate ciclurile de emisiuni socio-economice, în măsură mai mare (“Accente economice”, “Ghidul sănătății tale”, “Știință și inovare”) sau mai mică (“Baștina”, “Natura în obiectiv”), necesită îmbunătățiri.
- se face sesizată anumită discrepanță între titlurile și conținuturile ciclurilor. De exemplu, “Accente economice” presupune o selecție riguroasă a temelor din multitudinea tematicilor economice și o analiză prealabilă aprofundată a problemelor din economie, care, în final, să permită a pune accentul pe ceva. Altfel spus, titlul obligă excluderea aleatorului din ediții. “Știință și inovare”, judecând după conținutul emisiunii, este un titlu pretențios. Posibil, două domenii într-un titlu e prea mult. Oricum, conținutul solicită efort pe potrivă, pentru a îndreptăți titlul. Titlul ciclului “Baștina”, ca semnificație, este mai larg decât ceea ce se regăsește în conținut. Orașenii, de asemenea, au baștină, dar programul respectiv nu-i pentru ei. Titlul “Ghidul sănătății tale” presupune că ceea ce inserează este pe înțelesul tuturor, dacă-i “ghid”. De remarcat, însă, că limbajul emisiunilor, în multe cazuri, este unul specializat, pe care din prima îl înțeleg doar medicii. Prin urmare, este loc de îmbunătățiri și în cazul titlurilor, și în cazul conținuturilor.
- realizatorii tuturor ciclurilor de emisiuni socio-economice încearcă să sporească dinamismul programelor fie prin numărul subiectelor, surselor de informație și protagoniștilor, fie prin procedee regizorale. Toate mijloacele sunt bune și efortul merită continuat. De reținut: și economia, și ecologia, și știința, și medicina – toate trebuie privite prin prisma destinatarului care este cetățeanul. La modul normal, toate politicile economice și sociale trebuie să fie orientate către cetățean. Emisiunile socio-economice nu pot fi concepute și realizate altfel, decât urmând aceeași logică.